

Decàleg de reflexions i propostes

Pensem que pot ser positiu afrontar la revolució digital també des d'una perspectiva crítica. Esdevé una bona i bonica oportunitat per treballar aspectes lligats a la protecció de les nostres dades, drets i, per extensió, de la nostra privacitat.

No entenguem la multitasca com un problema per se, sinó com una característica pròpia de l'ús. I afrontem-la preventivament en el moment que veiem que afecta la formalitat (per exemple, si esdevé un factor fefaent per suspendre). Molts nois i noies ja tenien dificultats prèvies a l'arribada d'Internet.

Aprofundir en els usos de les aplicacions més utilitzades (que vagin més enllà dels «clàssics»). Per exemple: ensenyar a configurar la privacitat de les xarxes socials, a crear comunitats o grups d'interessos, a desenvolupar recerques avançades, etc.

Possiblement tingui sentit plantejar intervencions separades en clau de gènere. Des d'una perspectiva normalitzadora. En aquesta separació, apostem per incidir en riscos propis de la seva condició: en els nois proposem treballar la vessant problemàtica de l'addicció o la sobreutilització, sobretot associada a jocs; i, per a les noies, centrar-se en els riscos des de la vessant relacional. No estem parlant d'evitar parlar de certs temes per gènere, sinó de remarcar idees-força en funció d'aquest.

També es pot tenir present que existeixen itineraris formatius en què la predominança d'un d'ambdós sexes és clara (com per exemple, un CFGM d'estètica o bé un de mecànica). Probablement, calgui acotar el missatge en aquests contextos, en la línia del que hem esmentat anteriorment.

I sobretot en ells, ja que -sobretot a menys edat- com que sembla que juguen força, per què no introduir dinàmiques d'aprenentatge basades en el joc? Caldrà explorar aspectes emergents com la gamificació o ludificació.

Pel que fa a elles, per què no potenciar el treball amb aspectes tecnològics (programació, robòtica, Arduino...) com una manera diferent d'aproximació a les pantalles.

Potenciar la figura del tutor i/o professor com a pont entre les persones afectades i els serveis especialitzats, garantint uns criteris d'intervenció: confidencialitat, rapidesa i sentit comú (no tot cal que ho resolguin els professionals externs i/o especialistes).

Introduir els serveis especialitzats com a persones quotidianes en les seves vides, i en la comunitat educativa en general.

Remarcar en qualsevol acció preventiva que explicar certs problemes (discrecionalment i a gent adulta de confiança) pot ser una bona manera de resoldre'ls.

Integrem la qüestió de l'addicció en un marc d'intervenció més ampli i no el fem el centre de les nostres preocupacions i consegüents intervencions.

Possibles missatges a transmetre: del «no et connectis a l'habitació» al «vine a connectar-te al menjador que així ens veiem», de l'«estàs enganxat al whatsapp» a «què et sembla si un dia parlem? I a més m'escris una cosa maca?», del «quan estudiis tanca el Facebook» a «tu millor que ningú saps què et distreu i què no», del «no et compro el mòbil» a «regalar-te'l implica acceptar uns pactes», del «no et deixis controlar» a «estima't i sàpigues què et fa mal i què no», etc.

Cal desenvolupar normatives raonables, sensates i possibles sobre els usos del mòbil i les xarxes socials en general als centres d'ensenyament. I que treballin aspectes que vagin més enllà de prohibir o no l'accés al Facebook o de generar tallafocs.

Crear una comissió intracentres que ajudi a desenvolupar una base comuna sobre normatives i abordatges. I cal incorporar-hi diferents visions (com per exemple, la dels juristes).

1

Tot plegat comporta una obvietat: té sentit actuar des de la primera adolescència. No estem tractant res que sigui desconegut. En tot cas, acotem el sentit de la intervenció: a edats més precoces potser té sentit centrar-se en la qüestió relacional (els insults són força presents a 2n d'ESO) i, si més no, a mesura que augmenti l'edat, abordem-ho des d'una perspectiva més adolescent. Això és: fomentant la responsabilitat (com a bona companya de viatge), potenciant l'autonomia (com a fi) i tractant aquelles pràctiques que sabem que, tot i no ser majoritàries, poden generar problemes (assetjaments i addicció, principalment).

2

Treballem la identitat digital des d'una perspectiva reflexiva i autoobservadora.

Ajudem a generar continguts deixant clar que estan permanentment interconnectats.

3

Exposem quines variables poden suposar un risc si no es gestionen òptimament, alhora que poden ser una oportunitat si s'utilitzen sota uns paràmetres lògics: l'exponencialitat de la xarxa, la rapidesa en la circulació de la informació i la importància que pot agafar un missatge sense control de qui l'envia.

4

Treballem la transició d'una mirada molt autocontemplativa a una altra de més social («del selfie a l'exterior»).

5

Per una banda, si els nois i noies reben sessions de formació i sensibilització, per què no ho poden fer conjuntament amb els pares? Proponem la possibilitat d'integrar els familiars en les pràctiques preventives que es desenvolupen en horari lectiu. Les vegades que ho hem fet, n'hem sortit prou satisfets.

Per l'altra, cal oferir espais d'assessorament en què els familiars puguin disposar d'escolta i pautes de funcionament. Al cap i a la fi: acompanyar-los educativament.

6

Per últim, pensem que té sentit estandarditzar unes pautes d'ús mínimes -sense convertir-les en dogmes. Alguna cosa així com un contracte (no cal que sigui d'una formalitat alta) per marcar uns horaris, uns límits, determinar quines «sanccions» davant els incompliments, alhora de com gestionar la desconnexió. Pràctiques aplicables per a tota la unitat familiar.

7

Treballar el respecte com a factor de protecció.

Desenvolupar accions que prevegin els escenaris digitals com a espais on desenvolupar ciutadania. En paraules de Reig (2010), transferim les TIC cap a les TEP (tecnologies per a l'empoderament i la participació).

Caldrà centrar-se en la gestió d'aquests amb persones conegudes (prioritzar l'intragrup per davant de l'intergrup).

8

Realitzar un nou estudi a propòsit de les relacions problemàtiques.

Donar a conèixer pautes de detecció i d'intervenció davant aquests problemes.

Calen educadors que es moguin amb comoditat i facilitat en els espais digitals. Ha de ser un element present en la formació, inicial o continuada, per tal que es pugui reflectir en la pràctica.

9

La proposta passa per seguir analitzant les implicacions del programa, no només com a mecanisme d'aprenentatge i coneixement, sinó pel que fa a la seva vessant educativa i socialitzadora.

10

Cal permetre que professors, i professionals en general, amb inquietuds i motivacions respecte als usos de les tecnologies, puguin dur a terme experiències d'ús de dispositius mòbils com a eina per construir coneixement i crear espais per compartir-lo.

Plantejar espais o temps de desconnexió conscients per proporcionar a l'alumnat reflexió al voltant del binomi online-offline (on-off).

Posar en valor tota la producció que fan les persones adolescents (per exemple, donar major visibilitat a certs treballs de classe, etc.).

S'han de crear «excuses» que permetin incidir sobre els usos dels diferents perfils personals (introducció de hashtags en assignatures, concursos basats en la seva participació en determinades xarxes, etc.).